

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Socialni svet človeka.

Človeška družba je podobna organizmu posameznega človeka. Človek je skupnost različnih življenskih prvin, katere opazamo lahko tudi v naravi, ki nas obdaja. Toda če bi človek ne bil nič drugega nego ta narava sama in bi se v ničemer od nje ne razlikoval, potem bi teh zunanjih prvin ne opazil in ne razumel. V začetku je vsa človekova pozornost obrnjena nazven, razgleduje se v svetu, ki okoli njega živi. V tem svetu obstojajo življenski pogoji za njegovo organsko življenje in le v tem smislu je človek z njim zvezan. Ščasoma pa človek spozna, da ima življenska sredstva, ki jih v tem zunanjem svetu ne more uporabljati. To se pravi: v vsej naravi, v vsej množici organizmov, ki vsak na poseben način živi, ne najde predmeta, na katerega bi se ta sredstva mogla opirati. To so namreč človeška čustva: občutek sramu, sočutja in usmiljenja. Vsaka življenska prvina pa, ki se kjerkoli v življenju pojavi, mora najti svoj predmet, z eno besedo: najti mora možnost, se življensko udeleževati. Tako pridemo do nujnega spoznanja, da človek ne živi samo v svetu, ki ga pozna, ampak se mora uživati tudi v svet, ki ga ne pozna. To pa se pravi z drugimi besedami, da človek ni konec naravnega življenja, ampak le njega nadaljevanje k še popolnejšim stopnjam, katere s svojim, četudi podzavestnim stremljenjem sluti.

Na kakšen način pa se življenje iz človeka izraža? Njega zunanji izraz ni več telesna sitost in preprosto spolno razmnoževanje, ampak ima svoj poseben znak. In ta znak je misel in ž njo podeljena možnost, da svojo lastno zavest in spoznanje spopolniš in razširiš. V prepro-

sti podreditvi telesnim željam torej ne leži smisel in konec človeškega življenja. Naravno je, da mora človek takoj, ko je spoznal svojo razliko od narave, pričeti iskati smisel, ki odgovarja njegovim življenskimi pogojem. Če priznamo človeku svobodno voljo in jo združimo z zavestjo, da imamo v vesoljnem življenju vršiti povsem drugo nalogo nego organizmi nam poznanih nižjih naravnih vrst, potem sledi iz tega že spoznanje, da moramo svoje telesne nagone podrediti vodstvu razuma, ki si potem sam poišče predmet svojega verovanja in iskanja. Tako se pričeneja v človeku vsako mišljenje o življenju in njegovem smislu. Najprvo je samo vrsta misli, ki nastanejo radi razlik, katere je človek v svojem razmerju do narave spoznal in občutil. Po izkušnjah spozna, da se nekatere misli večkrat ponavljajo, radi česar pride do zaključka, da imajo zanj večji pomen. Te misli postanejo potem pojmi, ki se tekom razvoja v zamotanem nadaljevanju nujno razvijejo v ideje, to se pravi v tako močne in obsežne misli, da obkrožajo vse njegovo življenje in določajo stališče napram temu življenju. Vsaka ideja je že določeno razmerje do drugih organizmov, v človeški družbi pa določeno razmerje do sočloveka.

S to idejo ali z življenskimi nazorom stopi človek v socialni svet družbe, torej skupine drugih ljudi in skuša z njo podati edinstveni princip, po katerem naj si ta družba svoje življenje uredi. To bi se tudi posrečilo, kajti najmočnejša volja navadno zmaga. Toda vzrok, da je tako težko prodreti s kakršnokoli socialno idejo v družbi leži nekje drugje. Iz narave vemo, da pritegnejo vsi organizmi nase

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.

Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

le to, kar za svoj organski obstoj nujno rabijo. Človek pa je prvo bitje, ki zahteva zase več nego potrebuje. Radi tega nastane v družabnem življenju pojav, ki ga mi imenujemo egoizem. Vsak si hoče zagotoviti svoje življenje s tem, da kopiči okoli sebe materialne vrednote v čim večji meri. To pa se more vršiti le na škodo drugih in v tem tudi tiči vse socialno vprašanje. Pravične razdelitve materialnih vrednot pa ne dosežeš z zunanjo materialno silo, temveč le na ta način, da se vsak posameznik za svojo osebo odreče v prvi vrsti vsega, kar gre nad njegove potrebe in se prostovoljno omeji na najnujnejše. Taka ideja, ki bi s to zahtevo stopila v naše družabno življenje, pa ni več samo socialna ideja, ampak je tudi religija. Socialna ideja, ki ne vodi nujno religijo, je neizvedljiva, ker nima v sebi moralnih sil za izvedbo svojih namer.

Na čem boleha danes človeška družba? Ona trpi radi tega, ker mi vsi brez vsake pravice nasilno in brezobzirno posegamo v življenje drugih in neprestano ustvarjamo sovražne nagibe. Kajti, če kradem in ubijam, me nihče ne more ljubiti. Mi pa vsi krademo in ubijamo. Kajti, dokler živim na stroške drugih, dokler brezobzirno zahtevam zase več nego potrebujem, toliko časa kradem in ubijam. Svetovna vojna je že itak zamotani socialni svet človeka zmedla in ga poostrila. Skozi vso družbo krožijo danes različni razdiralni tokovi, ki razjedajo skupnost in red. Današnje stanje človeštva in vseh družabnih organizmov ni tako preprosto, da bi ga mogli presojati s stališča kakršnekoli samo socialne ideje. Ne kruha, ljudem je treba več. Ni najhujša lakota, hujša je nevednost. Če pregledamo, kaj

JANKO TELBAN:

Polnoč.

(Iz dnevnika.)

Polnoč je in ura turobno bije v zvoniku. Vseposvoda tema, skrivnosti polna, in sredi nje sem sam, sam s svojimi iluzijami, kakor čolnič sredi valov.

Kristalnočista čaša zlatega vinca se blešči ob svitu brleče svetiljke pred menoj.

Zlata, opojna čaša strupa.

Na življenja poti polna naslade, bridkosti, grenka pelinova čaša.

Zakaj se treseš roka, primi in nesi k ustnicam.

Tako.

Ah, kako to greje, strup polzi po žilah prav tja do brezkončnosti — ognjena pijača.

Zlata, opojna čaša strupa.

Zdi se mi, da so razpeli platno na steno. Sedaj se svetli, film preteklosti beži po beli površini.

Tudi ti si tu? Mila, davno pozabljena, pokopana... Mrlič ne vstajajo...

Slavka, odpusti — nisem mislil tako hudo. Vem, ljubila si me, kakor me ne bo nihče več na svetu. Odpusti, a jaz nisem mogel. Ne vem zakaj.

Kaj se smeješ, Mara? Minulo je kakor sen, kakor pomlad. Komaj začne in že poletje vstaja. Ljubil sem te — strastno, a tvoje duše nisem mogel spoznati. Zakaj? ne vem.

Kratka je bila doba od pomladi do jeseni in še nekaj čez, pa si dejala: Pojdi in ne vrni se več.

Minulo je. Ostala je zlata opojna čaša polna strupa. Kako to peče, boli — ni pomoči.

Film brzi.

Tudi ti si tu, draga? Saj ne veš, da sem ti naklonjen. Pa čemu ti bodo moja čustva, ki so zastrupljena s to zlato čašo rujnega vinca?

Zorana! Tvoje temne oči mi je prikazal film, črni lasje se igrajo z vetričem

Zorana, zavij me vanje, temni so kakor noč zunaj mehki, sladko božajoči. Ti se smeješ? Imaš prav. Idiota — si misliš. Film brzi. Nasmehni se mi še enkrat! Tako — poglej mi v oči. Zadovoljen sem, več ne upam.

Odmor.

Mrka noč in iz zlate čaše rujnega vinca lije strup.

Roka se trese, telo se brani — čemu? Saj je vseeno.

Zadnja slika.

Vse je zavito v črno na platnu belem. Množica ljudi hiti skupaj, zagnjena v temno tkanino.

Kam? Čemu?

K pogrebu.

Pevci so zapeli pretresujoče, svečnik v ornatu je molil za pokoj in štirje možje so vzdignili krsto na rame.

Dolg sprevod.

Tam še nekdo prihaja, deklica temnih oči, črnih las, Zorana v beli svatovski obleki, v roki šop rdečih nageljnov. Čemu

se danes godi na veliki ravnini življenja in kdor se je oprostil vseh osebnih interesov, ta lahko nemoteno in nepristransko vse to opazuje. Današnja doba, torej zgodovinski hip, v katerem je človeštvo povedalo morda najtršo besedo svojega življenja v zgodovini, to je svetovno vojno, v ta čas padejo tudi druge važnejše stvari, kakršnih človeštvo v takem obsegu še ni doživelo. V teh naših dneh so prvič padle vse kulture sveta skupaj, pomešale so se med seboj in ustvarile povsem nove življenske vidike. Naravno je, da je ravno sedaj zmeda tako velika, kajti iz množice duševnih tokov, ki naplavljajo v velikanskem obsegu naše obzorje, je težko najti in sestaviti tak duševni nazor, ki bi ovrgel vse druge in postal odločilen svetovni pojav. Vzhod in zapad sta si podala roke, književni trg je ustvaril most med skupnimi zahtevami različnih kultur in je postal, lahko rečemo, odločilen element današnjega življenja. Razgledi, ki se nam nudijo v bodočnost, v novo obzorje, so nejasni, pomešani s strahom pred dnevi, ki prihajajo. Socialni svet človeka ni bil nikdar tako zamotan, nikdar ga ni težila še taka množica vprašanj, kakor današnje dni in kaj mora storiti naše pokolenje, da ukrivi preostre robove borbe za obstanek, ki postaja vedno srditejša in okrutnejša. Morali bomo v celoti prevzeti nase ona velika bremena, kot so jih v davnih časih sprejemali posamezni spokorniki in misleci. To se bo zgodilo, če to hočemo ali nečemo. Gorje pa nam, če bomo v to prisiljeni.

Zaradi konsuma...

Ko so nastopili pri nas po prevratu prvi razdirači naših organizacij, so imeli precej lahko delo. Ne zato, ker je bil komunizem takrat svetoven pojav in ker je imel kot tak že tudi upliv na mišljenje našega delavstva — ne zato, tega vsega pri nas sploh ni bilo. Skoro lahko trdimo, da je bilo nasprotno, kajti h komunizmu so prešli pri nas najprej tisti, ki so bili malo prej še odločni nasprotniki ruskih boljševikov, ker se niso hoteli udeleževati vojne proti Nemčiji. Iz narodnostnega motiva so zahtevali, da morajo Rusi na vojno, in ker boljševiki niso hoteli, so jih naši petelinčki zato sovražili; braniti so morali takrat internacionalno idejo pri nas tisti, ki so jim malo pozneje ti petelinčki očitali socialpatriotizem!

Torej nikakor ne moremo trditi, da je bila agitacija za komunizem olajšana

žalost? Veselo prihajaj, saj še jaz nisem otožen.

Ob jami...

Oh, kako je globoka, Zorana, in temna!

Vrvi so se napele, krsta je votlo zadonela, iz zvonika pa se je oglasil mrtvaški zvon.

Svečenik v ornatu je zapel:

»Requiescat in pace!« *

in jaz sem mu odgovarjal:

»Gloria, tibi Domine!« **

Deklci v beli svatovski obleki je spolzela solza po licu, tja doli na rdeče nagelne in temne oči so gledale turobno. Zorana!

Čemu petje, čemu zvonjenje, čemu solze?

Kar je črna zemlja dala, naj črna zemlja vzame spet.

* »Počivaj v miru!«

** Slava tebi, Gospodi!

po zunanih razmerah. Res na je, da je bilo, kakor po vsem svetu tudi pri nas razširjeno nezadovoljstvo nad neizvrševanjem programa: povsod so se slišale besede dejanj pa ni bilo nikjer, zato je nastopilo levičarstvo kot radikalno gibanje za dejansko izvrševanje. Pod »dejanjem« so vročerkvni komunistični kričači razumeli seveda samo krvavo revolucijo ali vsaj posamezne umore, požar vsega sveta ali vsaj posamezne baklje, generalni štrajk po vsem svetu ali vsaj v njih bližini, sploh jim je za dejanje veljalo samo tisto, kar se daleč vidi in čuti, niso pa razumeli notranjega klica, ki se je v vsem delavstvu sveta porajal med in po vojni, klica, ki je bil zelo podoben onemu iz Kristovih časov: Treba bo resnično izpremeniti naše življenje, treba bo ne samo govoriti, temveč tudi dejansko izvrševati.

Ta notranji klic je olajšal komunističnim kričačem njih delo. Ko so rohnili proti ministru Kristanu, so pokazali samo na njegovo hišo, njegov avtomobil in njegov trebuh — pa je vsa množica takoj razumela, da to ni in ne more biti socialist, ker socialisti niso imeli niti stanovanja, kaj še hišo, niti čevljev, kaj še avtomobil, niti kruha, kaj še, da bi bili siti. Zato so šli za kričači ne da bi malo zlobile pogledali, kam gredo, samo za svojim notranjim klicem so šli in niso prav nič premišljali, če ni njih novi general morebiti še slabši nego Kristan.

V resnici je bil dokaj slabši. Kajti tudi on je živel, delal in jedel v istih organizacijah skupno s Kristanom, tudi on je imel iste prilike zaslužiti si 10krat toliko, kakor si more zaslužiti navaden delavec, toda on je svoj 10kratni zaslužek sproti zapil, dočim si ga je Kristan shranil in s prihrankom delal nove dobičke in množil svoje zaslužke z novimi dohodki.

Oba sta bila od socialističnega dejanskega izvrševanja enako daleč, oba sta po kapitalističnih načelih enako izkoriščala delavstvo, toda po individualističnem merilu je treba priznati, da je bil Kristan daleč boljši, ker je njegov desetkratni zaslužek vsaj v njegovih rokah ostal na svetu, dočim je kričač svoje istotako kapitalistično pridobljene 10kratne zaslužke sproti pognal skozi želodec v nič.

Dejansko izvrševanje v smislu socialističnega programa ne pozna nobenega razločka med uspehom in namenom. Kdor druge izkorišča zato, da jim bo potem, ko bo imel veliko imetje, lahko dajal stalnega zaslužka je kriv prav tako, ka-

Stal sem nem ob jami, ko so pokopavali moje srce, moje zadnje ljubezen. Roke sem sklenil k molitvi, pa nisem mogel moliti, vse, vse sem pozabil, rad bi se zjokal, pa so se mi solze posušile že pred davno, davno dobo.

Stal sem nem, ko so pokopavali moje vse, moje srečo.

In sedaj je vse prazno tu v prsih, pušto, kakor puščava Sahara. Zdi se mi, da sem kol sredi ograde, obtesan, mrtev kol, kakor jagnjetovo drevo sredi zimske narave na travniku s snegom pokritem, na katerega se vsedajo vrane s svojim kričnim kra-kra.

Konec filma.

Zunaj temna noč, polna skrivnosti in sredi nje sem sam, brez srca, brez ljubezni.

Kristalnočista čaša rujnega vinca blešči pred menoj in iz nje lije strup — ognjena pljača.

kor pijanec, igralec, babjek itd., ki izkorišča druge za izpolnitev svojih strasti.

Zato so idealni komunisti zahtevali, da morajo biti enaka ne le imetja, temveč predvsem tudi zaslužki, dohodki. Seveda so bili naivni pri teh svojih idealnih željah, daleč proč od realnega življenja. Toda v bistvu so zadeli v živo.

Nemogoče je izenačiti hrepenenja in želje, potrebe in zmožnosti. Vse življenje bi se nehalo, če bi se to posrečilo. To pa ni namen socializma. Da so imeli komunisti tako lahko delo, ko so potegnili naše ljudstvo za seboj, je dokaz, da ni bilo samo mnogo vzrokov za nezadovoljnost, ampak da je bilo pri nas tudi mnogo naivnosti in — mnogo takih, ki so imeli 10-kratne zaslužke.

Socialisti so se udeleževali pri nas skoro izključno le na strokovnem in gospodarskem polju. Političnih organizacij v našem smislu ni bilo. Pri političnih nastopih n. pr. za 1. majnik, pri volitvah, pri manifestacijah itd. so dajale množico le strokovne organizacije. Te pa niso imele svojega članstva niti zaradi končnega cilja socializma niti zaradi minimalnega socialističnega programa, temveč zaradi ljubelega vsakdanjega kruha. Naše množice takrat še skoro čitati niso znale, kako se moremo čuditi potem, da niso delale za bodočnost, da niso razumele potrebe žrtvovati danes in letos od svojega še tako bornega zaslužka samo zato, da bo drugo leto, ali šele čez 5 let kaj koristi od tega. Prav nič čudnega ni ta nezavednost!

Plačevali so svoje prispevke samo zato, da jim podjetnik ni mogel znižati mezde in da jih ni vrgel na cesto. Kdor se je na povzpel nad navadnega delavca, kdor je postal moister, ni imel več potrebe po taki obrambi, zato je izostal. Hodil je morebiti še med svoje nekdane sodelavce, tudi za socialista se je še izdajal včasih mnogokrat pa niti tega ni bilo, da, večinoma je moral kot moister naleteti delavne moči in je imel v tem slučaju takoj njim nasprotno koristi — iz nekdaneja socialista je nastal pravcati kapitalist.

Da takih organizacij ne moremo imenovati socialističen, je jasno. To pomanjkljivost so komunisti izrabili in nastopili proti njim tem bolj, ker je bilo vodstvo neorganizirane politične stranke v rokah tistih, ki so strokovno organizirano delavstvo izrabljali v gospodarskih organizacijah, z dobički teh organizacij pa vodili politiko tako, kakor je bilo všeč njim in njihovim zaveznikom — voditeljem strokovnih organizacij. Vso politiko so na ta način delali takozvani konsumarji z zvezi s strokovnimi tajniki delavstva pa se je zanimalo samo za svoje mezde, o politiki pa, o socialističnih načelih, o razrednem boju itd. — o vsem tem se je govorilo samo takrat, kadar je prišel kak »govornik«, ki je znal s takimi »znanstvenimi« besedami zabeliti svoje sočnate govore.

Lahko delo so imeli komunistični kričači, ko so notranji klic v človeštvu začeli zlorabljati, ko so začeli zahtevati dejanj, ko so začeli kazati na hiše, avtomobile in trebuhe — množica je šla za njimi.

Potem je prišel pa polom. Potem trpljenje, neverjetno večje, nego je bilo kadarkoli prej. Potem pa novi proroki in nova razočaranja. »Vsi so enaki!« je vzkliknila množica in izjavila, da se ne bo brigala za politiko nikdar več. Neodvisni hočemo biti, nepolitični in brez politike.

Nekdanji komunistični kričači so danes prijatelji konsumarjev. Dosegli so, da

bo tudi v konsumu veljala neodvisnost. Tudi v konsumu ne maramo skrbeti ne za jutri, ne za prihodnje leto, samo za današnji kruh.

Kakšen je uspeh? Članstvo trpi in se pridruža, načelstvo pa sedi in dela neomejeno — neodvisno politiko. Nastavljenci konsuma ostanejo še nadalje tudi gospodarji konsuma.

Politične vesti.

+ »Slovenec« ne govori nič več o avtonomiji. Menda zato ne, ker je njegova stranka z njo že itak vse dosegla, ko je šlo za slovenske glasove. Sedaj je šla SLS na »pozitivno delo«. To se je pričelo tedaj, ko je dr. Korošec s svojim prvim dovolitvenim uvodnikom povsem odkrito zasnubil radikalce za sestavo skupne vladne koalicije. Vsi nadaljnji »Slovenčevci« uvodniki so si sledili v tem znamenju. Krono pa nosi uvodnik z dne 27. t. m., v katerem pravi »Slovenec«, da pričakuje slovensko ljudstvo, da bo Pašić segel v ponudeno roko, kakor to pričakuje hrvaška javnost, ki se nje Radić že očitno pogaja s Pašićem za novo koalicijo »Slovenec« sicer ne pove naravnost, da bi se klerikalci istotako pogajali s Pašićem, pove pa, da so se zastopniki SLS »porazgovorili« z Radićevimi zastopniki in s Spahovo muslimansko skupino, ki je, kakor znano, že od vsega početka določena za pojedinu pri vladnem koritu! Kaj je treba še odkritosrčnejših priznanj, da so klerikalci že v polni kravi kupčiji z največjimi prijatelji delavnega ljudstva, z radikalci, ki so med drugim n. pr. pomagali ubiti osemurni delavnik! Kvečjemu bi nam bilo še dodati, da si »Slovenec« iz celega srca želi, da bi Pašić segel v roko, ki mu jo ponuja »slovensko ljudstvo« in da imenuje že kar vnaprej tak akt »državnega krmarja« »moder«, »Avtonomijo« so krščanski socialci znova pokopali, slovensko ljudstvo, ki jim je dalo s svojo nezavednostjo to priliko, pa naj gleda, kako se bo počutilo pod novim režimom svetih železničarskih ministrov in Zaloških cest!

+ Radić, dr. Spaho in dr. Korošec so v Zagrebu že sklenili »bloke«. Manjkajo še radikalci — in iz »bloka« bo postala »vlada«.

+ Demokrati so si oddahnili, ker ni prišlo v nedeljo do nobenega incidenta v Zagrebu, kakor so že tedne prej poročali, in tudi Radić ni proglasil republike. Poleg demokratov so se oddahnili tudi zagrebški orjunci, ki so ta dan »obiskali« oblastno skupščino slovenske orjune. Kako veseli so bili, da je Zagreb za njimi, dokazuje že to, ker se precej pri prihodu na ljubljanski kolodvor oklofutali nekega železničarja, ki jim je veselje motil, češ: delat, delat naj bi šli, pa ne »domovino« reševati...

+ Sporazum z Bolgarsko so v Belgradu podpisali.

+ Opatijske konference je za enkrat konec. Italijani so začeli nekoliko popuščati, jugoslovanski delegati pa niso popustili nič. Pred nadaljnjimi pogajanjmi se hočejo pomeniti še z belgrajsko vlado. Ta je, kakor smo že poročali, že vse popustila in bo tudi poskrbela, da bodo začeli popusti takoj dobiček nositi — brez nadaljnjih konferenc.

+ Zver militarizem ima pri nas še posebno velik želohec. Milijarde ljudskega imetja so izginile v kratki dobi že v njem, ampak zver še ni sita. O novem posojilu, ki ga je vlada dobila iz Francije, poročajo, da je namenjeno za vojsko. Kakor je ljudstvo hotelo, tako se godi. S svojimi glasovi je dalo zaupnico tistim

ljudem, ki ga ropajo za njegove milijarde, zato je povsem v redu, da ga bodo še nadalje oropavali. Če nima ljudstvo želodca, je naravno, da ga mora imeti militarizem.

+ Na Madžarskem so baje izbruhnili veliki neredi. V Budimpešti je splošna stavka.

+ Francozi in Belgijci so v Porulju zasedli nove rudnike. Delavci so zastavkali. Poincaréjeve diplomatske svinjarije noče biti konec. Ta svinjarija bo mehur pač tako dolgo tlačila, da poči.

+ Na londonski konferenci so zavrnili turške predloge glede spremembe grško - turške meje. — O sovjetski armadi pišejo, da se je začela znova osredotočati ob turški meji.

+ Tudi potomci prastarih kultur. Iz Zapadne Tracije poročajo, da so Grki pretekli teden pomorili nad 3000 Turkov in Bolgarov, med njimi več žensk.

+ Boljševiki so obsodili na dolgo iečo 13 katoliških duhovnikov, nadškofa Cieplaka in prelata Wutkiewiczza pa so obsodili na smrt. — O tej priliki se katoliški »Slovenec« zadirja v boljševike kakor v čisto navadne zločince in zverine. Morda ima prav. Najlepše pa je to, da sta isti katoliški »Slovenec« in njegova katoliška cerkev doslej boljševizem povzdigovala že na tej zemlji v nebesa in da se je specialno katoliško »slovensko ljudstvo« z istotakim boljševizmom zvezalo v razne dobičkanosne zveze. In da teh zvez do danes še ni pretrgalo. Morda jih bo tedaj, ko mu bodo vladne zveze z radikalci omogočile še večji dobiček?

Dnevne vesti.

Ljubljana.

Dramsko gledališče. Danes, v torek ob šestih popoldne »V kraljestvu palčkov«, Mladinska predstava.

Pretekli teden se je rodilo 24 otrok (15 m.), 3 mrtvorajeni, umrlo je 34 oseb (16 m.), med temi jih je pobrala jetika 5, 4 srčna hiba, po 3 možganski kap in rak, po 1 življenska slabost, pljučnica in škrlatica. Novih slučajev nalezljivih bolezni je bilo naznanjenih 7, med temi 4 škrlatice po 1 pa griže, ošpic in otroške vročice. Zdravstveni izkazi zadnjih tednov so zelo grdi, ker prikazujejo stalno nadejanje rojstev napram smrti. Če pojde tako dalje, bo imela Ljubljana pri bodočem štetju manj prebivalcev nego pri prvem. Najhuje razgraja letika, kar dokazuje, da je Ljubljana navzlic svoji dobri legi sila nezdravo mesto.

Društvo za povzdigo mesta Ljubljane, katerega pravila so že potrjena, se je osnovalo. Ustanovni občni zbor se bo vršil danes, dne 28. marca ob 4. popoldne v zborniški dvorani univerze. Na tem zborovanju predavata gg. dr. Fran Stele o »Starj Ljubljani« ter ing. arh. Rado Kreger o »Bodoči Ljubljani« — moderni prestolici. Vstop dovoljen le proti vabilu.

Maribo.

Demisija soc. občinskega kluba ni neprijetna samo županu Grčarju, ampak tudi njegovim pomočnikom demokratom. Pred nedeljsko sejo mariborskega oblastnega odbora so se oglasili pri njem in ga rotili, naj ne odstopi, ker bi to pomenilo zmago SLS v Mariboru. Sedaj se vrši agitacija od osebe do osebe, da bi se sklep mariborskega zaupniškega zbora ne izvršil, v javnost pa se lansirajo vesti (beri »Slovenski Narod«!), da je večina mariborskih socialistov proti demisiji. Klerikalci so o teh dogodkih dobro po-

učeni. Nadeli so si krinko mirnih opazovalcev, češ, nam je vseeno, če pride do novih volitev ali ne, zmaga je itak naša. Za to mirno krinko pa je videti, kako nervozno pričakujejo trenutka, ki bi jim dal to zmago v roke. Čimprej, tembolje, to je umljivo, ker klerikalci vedo, da bo ljudske pijanosti za njimi kmalu konec, če se jim posreči načrt, ki ga imajo sedaj pod rokami — vstop v vlado. Tako neumni niso, da bi si ne hoteli že vnaprej zasigurati čim večji delokrog za svoje »delovanje« — sebi v prid. Vprašanje je samo: če se niso specialno z delokrogom v Mariboru temeljito uštel, ker Mariborčani še niso pozabili zlatih časov Leskovarjevega gerentstva in cirkusa, ki so jim ga klerikalci na stroške javne dobrobiti nudili v sedanjem občinskem svetu, zlasti pa za proračunske debate. Kaj si mi mislimo o sedanjem občinskem svetu, smo že povedali. Za socialistično stvar bi bilo najbolje, če se razpusti, ker bo pri tem dana prilika obračunati s par elementi, ki so socializem v Mariboru zavedli v koruzne zveze z meščanstvom in s tem tudi direktno sodelovale, da se je napravil med nami in mariborskim proletariatom razdor. Z obračunanjem bodo nekatere glave sicer odletele, ampak delavstvo bo v očiščeno organizacijo dobilo spet ono zaupanje, ki ga je že precej zgubilo. Kdor bi tega ne hotel razbrati iz volilnega izida, je hujiši, nego da bi bil sklep. Nekatere glave bodo letele, socializem pa ostane čist, kar je prvi pogoj za njegovo nadaljnje življenje. In še nekaj: to je obenem pogoj, če hočemo v Sloveniji zopet doživeti enotno in močno SSJ!

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 lira stane 4.71 do 4.73 Din, 1 dolar 95—96 Din. V Curihi stane 100 naših dinarjev 5.55 švicarskih frankov.

= Carinski dohodki v prvem desetdnevju meseca marca znašajo 48,819.237 Din v srebru. Od 1. avgusta 1922 do 10. marca 1923 pa znašajo dohodki v srebru 854,517.848 Din.

= Strahoviti padec madžarske krone je povzročil silno podraženje živiliških potrebščin.

= Gospodarsko stanje Jugoslavije tekom leta 1922. »Commerce Reports«, uradno glasilo ameriškega oddelka za trgovino, je priobčilo kakor tudi za druge države naslednje kratko poročilo o našem gospodarstvu leta 1922.: Konsolidacija te nove države je počasna in to radi težkoče, da bi se spravili v sklad bolj industrijski elementi prejšnjih avstro-ogrskih dežel s poljedelskimi elementi v Srbiji, kakor tudi radi raznih političnih stremljenj poedinih pokrajin. Nepopolni podatki kažejo, da ni ravnesja v državnem budžetu. Izdajanje novih papirnatih novčanic se je omejilo. Tekom vsega leta 1922. je prevladovala tesnoba kredita. Vzlic prizadevanju vlade, da bi na umeten način dvignila valuto, je dinar padel tekom leta: 3. januarja 1922 je veljal skoraj trinajstinko svoje izvirne veljave in 30. decembra le osemnajstinko. Privatno ameriško posojilo je dozdevno imelo malo vpliva na kredit in trgovske posle: ti-le so stalno počasni. Prometne razso poravnali ali pa dodali nekaj železniške opreme. Slaba letina koruze — najvažnejšega srbskega pridelka — obenem z omejitvami na izvoz žita in živinskih produktov je imela neugoden vpliv na zunanjo trgovino: ali izborna letina češpeli je malo popravila ta neuspeh. Na podlagi statistike za prvih sedem mesecev leta

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

France je bil ves zmešan. Pograbil je kmetu svetiljko iz rok in blodil krog jame. Gledal je, kje je kokošnjak, svinjak, ograja v ozadju bajte, polomljen brest na voglu, toda najti ni mogel ničesar. Vse, vse je izginilo. Ni mogel verjeti sam sebi, da je na pravem mestu. Tekal je okrog jame, butal ob kupe prsti, padal, pobiral se in zopet dirjal. V nos mu je udaril čuden, rezek duh, ki mu je privabil solze iz oči, ali on je divjal v kolobarju, v več kolobarjih, udaril je v smer, kjer so se premikale luči, kričal, izpraševal, ampak na odgovor ni čakal. Obšla ga je misel, da se je zmotil — da je njegova hiša nekje drugje, a on je v temi ne more najti, zato pa kliče, da mu ljudje pomagajo in povejo, kje je.

Našel ni nič kakor nove jame in gore sveže prsti. Teh kraterjev in nanovo zraslih hribov ni bilo konca ne kraja. Polagoma se je zavedal strašne resnice. Na mestu, kjer je bil še zvečer železniški tir, je bila zdaj dolga dolina in na obeh straneh doline so bili hribi mehke, vlažne zemlje, ki je bila tu pa tam pokrita z železnimi kolesi in osmi ter s kosi razstreljenih vozov, dno doline so pa napolnjevali plini smrtonosnega trinitrotolola!

Izpraševal je moške in žene s svetilkami v rokah, če so videli njegovo ženo in otroke. Nihče mu ni mogel odgovoriti, nihče ni videl njegove družine — nihče je ni opozoril na prihajajočo eksplozijo! France je jokal v silni duševni muki in zdirjal nazaj k cesti. Po dolgem iskanju in kopanju sveže zemlje z rokami je našel ogorel štor, ki mu je povedal, da je hiša stala ravno na robu sedanjega prepada. Plazil se je okoli jame in klical ženo in otroke, kakor da bi mu nekaj reklo, da so še tam, da jih je neka nevidna sila obvarovala strašne, uničujoče moči razstrelivnih plinov. Nato je zavil na drugo stran ceste, na bližnji griček in klical imena svojih dragih, kakor da bi bili ušli v tisto smer.

Končno je v temi zadel ob Petra Dreva, starega vojaka, ki je pred nekaj tedni vozil v mesto Elizo Betusar in njene tri malenčke. To je bilo vse, česar se je naglo spomnil France, ko je srečal starca. Krčevito ga je prijel za roko in se je jokaj kot otrok.

Stari kmet ga je povabil, naj gre z njim na njegov dom, ampak France ni hotel nič slišati o tem. Stal je na mestu kakor pribit. Čez nekaj časa je zopet taval za ljudmi, ki so nosili svetiljke in brskali po razoranih tleh. Govoril je z njimi, ali njegove besede so bile brez smisla, zdaj pa zdaj je pa bruhnil iz njega srd in preklinjal je na vse grlo vojno in tiste, ki so jo napovedali, zlasti pa tiste, ki delajo strelivo in ga prevažajo v tovornih vagonih skozi dvorišča drugih ljudi. Zaenkrat so ljudje poslušali, ne da bi mu grozili z linčanjem.

Tako je potekla strašna noč. France je bil sam, ko se je zdanilo. Sedel je na gomili sveže zemlje in zrl na okolico opustošenja. Nedaleč od sebe je opazil gručo ljudi, ki se je pomikala proti njemu. Ni čakal, temveč se je napotil proti njim. Ko se je približal, se je gruča ustavila in se razmaknila. Vsi so molčali in ga gledali, kakor da bi bili radovedni, kaj bo naredil. Eden moških je držal v rokah nekaj zavitega v konjskem kocu. France je uprl svoje široko odprte oči v sveženj, toda rekel ni nič. Mož se je nekaj časa obotavljal, ali končno je položil težko culo na tla in razgrnil koc. Strašen pogled! France je zagledal — človeško nogo, debelo, belo nogo, ki je bila do polovice pokrita s črno nogavico, povezano s trakom na vrhu. Bila je noga, kakršno vidite v izložbenih oknih prodajalnic, v katerih prodajajo razne lepe reči za ženske, samo ta noga je bila iz pravega mesa, mehka, razcefrana na vrhu, zamazana s krvjo in deloma opaljena, črna...

Francetu je zadostoval en sam pogled — nato si je pokrili oči z rokami in se spustil v divji tek na cesto in potem po cesti dalje in dalje — proč, proč, kamorsibodi iz kraja groznih prikazni!

Ves Francetov svet je bil uničen, končan. Doma ni imel več in ni se brigal, kaj se zgodi z njim. Bežal je ko brez glave do postaje povišne železnice in skočil na prvi voz, ki je šel mimo. Po naključju je šel voz v mesto. Francetu je bilo vseeno, kam gre. Ko se je voz ustavil na drugem koncu črte, je France mehanično izstopil in potem je taval brez namena in cilja po mestnih ulicah, dokler ni slučajno dospel do gostilne, v kateri se je navadno shajal z Jurijem Jermanom, delilcem desetdolarskih bankovcev. Stopil je v gostilno in naročil žganja. (Dalje prih.)

1922. je uvoz presešel izvoz za približno 24 od sto: ta neugodna bilanca je bila še veliko slabša kar se tiče trgovine z Združenimi državami. Jugoslovanski nakupi v Združenih državah, ki se tičejo raznih vrst manufakturnega blaga, se bodo bržkone nadaljevali, stežka pa se bodo povečali, in to zlasti z ozirom na valutno stanje.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Ena 1 steklenica Elzafluida nadomesti 3 steklenice francoskega žganja!

Vseblina to naredi!

Sestava Fellerjevega Elzafluida je iz najmočnejših esencev zdravilnih zelišč, cvetja, korenin in listja z najfinjšim destilatom žganja. Že čez 25 let je vzrok hvalečnosti nebroj ljudi v vseh delih sveta, ker jim kakor dober prijatelj v težkih dneh prežene bolečine. Imate bolečine v udih? V hrbtu? Zobobol? Nahod? Ste slabo tu, izmučeni in preveč občutljivi? Želite dober kosmetikum za zobe, zobno meso, lice, glavo? Ali želite v vseh priložnostih imeti zanesljivo sredstvo v hiši? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid? Kmalu boste rekli tudi vi:

To je najboljšo,

kar sem kedaj okušal!

Je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste! V vseh lekarnah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekar-

narja Feller. S pakovanjem in poštnino stane, če denar naprej pošljete ali pa po povzetju:

3 dvojnat ali 12 dvojnatih	1 specialna steklenica	24 dinarjev
24 " " " "	4 specialne steklenice	84 " "
36 " " " "	8 specialnih steklenic	146 " "
	12 " " " "	208 " "

KOT PRIMOT: Elza-obliž zoper kurja očesa 2 dinarja in 3 dinarje; Elza-mentolni črtniki 4 dinarje; Elza-švedska tinktura za želodec 10 dinarjev; Elza-zagorski prsni in kašeljni sok 9 dinarjev; Elzaribje olje 20 dinarjev; Elza-voda za usta 12 dinarjev; Elza-kolonska voda 15 dinarjev; Elza-šumski miris za sobo 15 dinarjev; Glycerin 4 dinarje in 15 dinarjev; Lysol, Lysoform 12 dinarjev; Kineški čaj od 1 dinarja dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 dinarjev; Elza-mrčesni prašek 7 dinarjev, strup za podgane in miši 7 dinarjev. Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa.

Na te cene se računa sedaj 5% doplačila.

Pisma je natančno adresirati na:

Evgen V. Feller, lekarnar
Stubica Donja Elzatrg št. 252, Hrvatsko.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Čitajte naš tisk!

Dnevnik „NAPREJ“ stane mesečno	Din 15—
Tednik „LJUDSKI GLAS“ stane mesečno	3-50
Mesečnik „NAŠI ZAPISKI“ stane letno	25—
Oskar Wilde: „PRAVLJICE“, elegantno vezane	12-50
Karol Marks in Friderik Engels: „KOMUNISTIČNI MANIFEST“	1—
SOCIALIZEM IN VERA“ broširana	7—
lepo in trdno vezana	9—
F. Engels - Žagar: „RAZVOJ SOCIALIZMA“ od utopije do znanosti, stane	5—
Naroča se v Ljubljani, pošt. predal št. 168.	

Osebna naročila v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I. (Učiteljska tiskarna.)

Slavenska banka d. d., Zagreb.

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24.

Delniška glavnica in rezerve Din 50,000.000—.

Vloge čez Din 125,000.000—.

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobotica, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Velikovec, Vršac.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Monošter (Bačka), Skofja Loka.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35; Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I., Augustinerstraße 8.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Čitajte velezanimivo študijo

Dr. Oto Bauer - Uratnik

Pot k Socijalizmu.

Cena 1 din.

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

Znižane cene!

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.